

Näpänkangas Suvi

Vanhemmuustyilien vaikutus lapsen sosiaalisten taitojen kehitykseen

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus
KASVATUSTIETEIDEN JA PSYKOLOGIAN TIEDEKUNTA
Kasvatustieteiden tutkinto-ohjelma
2023

Oulun yliopisto

Kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunta

Vanhemmustyilien vaikutus lapsen sosiaalisten taitojen kehitykseen (Näpänkangas Suvi)

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus, 27 sivua

Toukokuu 2023

Tämän kirjallisuuskatsauksen tavoitteena oli selvittää miten vanhemmuustyyli vaikuttavat lapsen sosiaalisten taitojen kehitykseen ja nouseeko jokin tietty tyyli merkittävimäksi sosiaalisten taitojen kehityksen kannalta. Vanhemmuustyyli on jaettu tutkimuksessa demokraattiseen, autoritaariseen, laiminlyövään ja hemmottelevaan. Vanhemmilla ja perheen vuorovaikutusmalleilla on keskeinen merkitys lapsen sosiaalisten taitojen omaksumisessa. Vanhemmuustyyliä tutkimalla on tarkoitus saada laajempi kuva vanhemmuuden yhteydestä sosiaalisten taitojen kehitykseen kuin tarkastelemalla pelkästään tiettyjä kasvatuskäytänteitä.

Tutkimus on kuvaileva kirjallisuuskatsaus ja aineisto koostuu 11 tieteellisestä tutkimuksesta, joista kaksi on suomalaista ja 9 kansainvälistä tutkimusta. Tutkimuksessa huomattiin, että vanhemmuustyyliellä on vaikutusta lasten sosiaalisten taitojen kehitykseen. Demokraattinen vanhemmuustyyli oli merkittävin lapsen sosiaalisten taitojen kannalta ja se oli myös käytetyin vanhempien keskuudessa. Sen todettiin olevan yhteydessä positiivisesti lapsen sosiaalisten taitojen kehitykseen. Autoritaarisen vanhemmuustyylin vaikutukset olivat puolestaan ristiriitaisia.

Tutkielman rajoituksena voidaan todeta suomalaisten tutkimusten puute, sillä sosiaaliset taidot ja vanhemmuustyyli ovat vahvasti sidoksissa kulttuuriin ja elinympäristöihin. Vanhemmuustyyliä tutkiessa ongelmaksi voi koitua vanhemmuustyyliin jaottelu. Voi olla, että vanhemmilla ei ole johdonmukaista tyyliä kasvattaa lasta vaan käytös vaihtelee tilanteiden mukaan. Vanhemmat eivät siis välttämättä asetu selvästi minkään vanhemmuustyylin alle tai voivat omaksua eri tyyliä yhdessä. Jatkossa olisi tärkeää keskittyä vanhemmuustyylien ulottuvuuksiin, jolloin saadaan tarkempaa tietoa siitä, mitkä asiat ovat vaikuttamassa vanhemmuustyylien sisällä.

Avainsanat: Sosiaaliset taidot, sosiaalinen kompetenssi, vanhempien vaikutus, vanhemmuustyyli

Sisällys

1. Johdanto.....	5
2. Sosiaaliset taidot.....	6
3. Sosiaalinen kompetenssi.....	9
4. Vanhempien vaikutus lapsen sosiaalisiin taitoihin	9
5. Vanhemmuustyylit	11
6. Tutkimuksen tavoite ja toteutus	15
6.1. Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen tavoite	15
6.2. Tutkimuksen toteutus	15
7. Tutkimuksen tulokset	17
7.1. Demokraattisen vanhemmuustyylin vaikutus lapsen sosiaalisiin taitoihin	17
7.2. Autoritaarisen vanhemmuustyylin vaikutus lapsen sosiaalisiin taitoihin	19
7.3. Sallivien vanhemmuustyilien vaikutus lapsen sosiaalisiin taitoihin	20
7.4. Vanhemmuustyilien vertailua.....	21
7.5. Sukupuolen vaikutus	22
8. Johtopäätökset ja pohdinta.....	23
8.1. Johtopäätökset.....	23
8.2. Pohdinta ja rajoitukset.....	25
9. Lähteet	27

1. Johdanto

Sosiaaliset taidot ovat lähtökohtana sille, miten yksilöt tulevat toimeen muiden ihmisten kanssa (Laakso & Aro, 2020). Kohtaamme jatkuvasti tilanteita, jotka edellyttävät sosiaalisia taitoja, ja tilanteita, joissa joudumme olemaan suorassa vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa (Laakso & Aro, 2020). Sosiaalisilla taidoilla on jo lapsuudessa suuri merkitys siihen, miten muut lapset hyväksyvät toisensa mukaan ryhmään esimerkiksi päiväkodissa tai koulussa (Laakso & Aro, 2020). Tunnetaidoista sekä tunnekasvatuksesta on nykypäivänä oltu paljon kiinnostuneita, ja siitä löytyy paljon tutkimuksia. Sosiaaliset taidot ovat merkittävä tekijä myös tunnetaitojen kehityksessä, jonka takia niidenkin tutkiminen on ajankohtaista (Nurmi ym., 2014).

Vanhemmilla ja perheen vuorovaikutusmalleilla on keskeinen merkitys lapsen sosiaalisten taitojen omaksumisessa (Nurmi ym., 2014). Lapsella on jo syntyessään tärkeitä sosiaalisia haluja ja niistä ensimmäinen on halu kiintyä perheeseensä (Juusola, 2017). Asiantuntijat ja tutkijat ovat korostaneet perheen merkitystä myös lapsen sosiaalisen kompetenssin ja sosiaalistumisen ensisijaisena kontekstina (Ladd & Pettit, 2002). On myös korostettu perheessä oppimista, jossa lapset hankkivat tietoa ja siirtävät niitä muihin toimintaympäristöihin. Vanhemmuus on ollut viime aikoina tärkeä yhteiskunnallinen puheenaihe, ja on oltu huolestuneita lasten hyvinvoinnista ja vanhempien neuvottomuudesta kasvatuksen suhteen (Metsäpelto, 2004). Esimerkiksi sääntöjen asettamisesta lapselle ja kurin tiukkuudesta on ollut keskustelua (ks. esim. Korpela, 24.1.2023). Vanhemmuus on yleisesti saanut tutkimushuomiota useilla tieteenaloilla ja monet teoreettiset viitekehykset korostavat, että vanhemmuudella on keskeinen rooli lapsen kehityksessä (Kuppens & Ceulemans, 2019). Kiinnostus on tämän huomion jälkeen lisääntynyt entisestään ja vanhemmuuden vaikutusta lapsen kehitykseen onkin tutkittu yli 75 vuoden ajan.

Tunnettu psykologi Vygotsky korostaa sosiokulttuurillisessa teoriassaan lapsen ja hänen läheistensä, kuten vanhemman, välistä vuorovaikutusta kehityksessä ja oppimisessa. Sosiokulttuurillisen teorian mukaan oppiminen on kulttuurillisesti kehittyneiden ajatusten ja tapojen välittymistä, jossa kokeneempi ohjaaja, kuten aikuinen, tai tässä asiayhteydessä vanhempi, on vuorovaikutuksessa lapsen kanssa (Nurmi ym., 2014). Vuorovaikutuksen avulla lapset oppivat kulttuurillisia tapoja ja tulevat osaksi kulttuurin käytänteitä, joita taas voidaan soveltaa esimerkiksi sosiaalisten taitojen kehitykseen, jotka nimenomaan kehittyvät oppimalla (Nurmi

ym., 2014). Vanhemmat vaikuttavat lasten sosiaalisiin taitoihin tietoisten ja tiedostamattomien toimintojen kautta ja sen kautta, miten he kohtelevat lapsiaan (Zhu, 2021). Mensah & Kuranchien (2013) mukaan vanhempien vanhemmuustyyleillä on vaikutusta lasten sosiaaliseen kehitykseen. Siksi on välttämätöntä, että vanhemmat ovat tietoisia erilaisten vanhemmuustyylien negatiivisista ja myönteisistä vaikutuksista ja näin voivat mahdollisesti muuttaa omaa kasvatustaan lapselle suotuisaksi (Mensah & Kuranchie, 2013).

Tutkijoiden mielenkiinnon kohteena on ollut jo pitkään se, millaisia kasvatukseen vanhemmat käyttävät kasvattaessaan ja ohjattaessaan lastaan. Suomalaisessa kasvatustieteellisessä tutkimuksessa kotikasvatuksen vaikutuksia lapsen sosiaaliseen kompetenssiin on selvitetty verrattain vähän, mutta kiinnostus tähän on kasvanut vähitellen (Neitola, 2011). Lähivuosina tutkimus on Suomessa keskittynyt vastakkaiseen suhteeseen eli lapsen sosioemotionaalisen kehityksen vaikutukseen vanhemmuustyyliin (Zarra-Nezhad ym., 2020). Tämän takia koen, että valintani aiheesta on hyvä, sillä tutkimusta näkökulmastani ei ole paljon saatavilla, varsinkaan suomeksi. Koen, että juuri vanhemmuustyylien tutkiminen on tärkeää, sillä vanhemmuustyyli on osa epäsuoria vaikutustekijöitä, jotka vaikuttavat sosiaalisten taitojen kehitykseen (Neitola, 2011). Vanhemmuustyyliä tutkimalla on tarkoitus saada laajempi kuva vanhemmuuden yhteydestä sosiaalisten taitojen kehitykseen kuin tarkastelemalla pelkästään tiettyjä kasvatuskäytänteitä (Hoeve ym., 2008).

Tutkielman tavoitteena on selvittää miten vanhempien käyttämät vanhemmuustyyli vaikuttavat lapsen sosiaalisten taitojen kehitykseen. Vygotsky korosti lähikehityksen vyöhykettä, joka on kehitysvyöhyke, johon kuuluvia haasteita yksilö ei kykene ratkaisemaan ilman aikuisen tai kehittyneemmän yksilön apua (Lehtinen ym., 2016). Esimerkiksi lapsi voi tarvita vanhemman apua riitatilanteissa, jossa lapsella ei ole vielä tarvittavia sosiaalisia taitoja ratkaista ongelmaa yksin. Erityislapsista, joilla on esimerkiksi autismikirjonhäiriöitä, on myös tehty paljon tutkimuksia liittyen sosiaalisten taitojen tukemiseen ja kehitykseen. Halusin keskittyä tutkielmassa lapsiin, joilla ei ole sosiaalisiin taitoihin liittyviä vaikeuksia, koska tällöin tutkimuksessa täytyisi ottaa huomioon laajempia asiayhteyksiä.

2. Sosiaaliset taidot

Kun tarkastellaan sosiaalisten taitojen alan tutkimusta, käy selväksi, että tutkijoilla ei ole yksimielistä tiettyä ajatusta siitä, miten sosiaaliset taidot tulisi määritellä (Arnold, 2016). Sosiaalisia taitoja ovat esimerkiksi ihmissuhteisiin liittyvät vuorovaikutustaidot, yhteistyötaidot,

tunteiden havaitseminen, ilmaisu ja säätely, eettinen käyttäytyminen, asennoituminen itseen, tarkkaavaisuus ja työskentelytaidot (Neitola, 2011). Yhden määritelmän mukaan lapsen sosiaalisilla taidoilla tarkoitetaan valmiuksia, joilla lapsi pystyy arkipäivän erilaisissa tilanteissa ratkaisemaan ongelmia ja saavuttamaan henkilökohtaisia tavoitteita niin, että hän kokee positiivisia kokemuksia sosiaalisissa tilanteissa (Nurmi ym., 2014). Tämä johtaa siihen, että lapsi on aloitteellinen, ehdottaa toimintatapoja sekä pääsee mukaan leikkeihin. Jotta tämä on mahdollista, täytyy lapsen omata empatiakyky ja kyky havainnoida toisten tunteita sekä arvioida ja ennakoida oman käyttäytymisen seurauksia (Nurmi ym., 2014). Erään määritelmän mukaan sosiaaliset taidot tarkoittavat lapsen kykyä olla tekemisissä muiden ihmisten kanssa (Keltikangas-Järvinen, 2010). Sosiaaliset taidot lisääntyvät lapsen kehityksen ja kasvun edetessä (Pihlaja, 2018). Lapsen sosiaalisten taitojen kehittyminen alkaa nopeasti syntymän jälkeen, jolloin lapsi tarkkailee läheisiään ja matkii heidän ilmeitään. Motorisen kehityksen myötä lapsen aktiivisuus kasvaa ja silloin myös vuorovaikutus vanhemman kanssa saa uusia ulottuvuuksia (Korhonen, 2021). Lapsen sosiaalisiin taitoihin vaikuttavat kulttuuri, temperamentti, persoona, kaverit ja ympäristö (Neitola, 2011). Sosiaalisia taitoja voi olla myös vaikeaa erottaa sosiaalisten taitoihin vaikuttavista tekijöistä (Arnold, 2016). Lapsen yksilölliset temperamentti- ja aivojen ja hermoston biokemia vaikuttavat siihen, millaiset valmiudet lapsella on sosiaalisten taitojen oppimiseen (Juusola, 2017).

Vuorovaikutustaidot kuuluvat sosiaalisiin taitoihin (Neitola, 2011). Nurmen (2014) mukaan lapsi pyrkii syntymästään asti hakemaan sosiaalista vuorovaikutusta vanhempien kanssa. Sosiaaliset tilanteet ovat luonteeltaan aina vastavuoroisia ja edellyttävät kykyä tehdä ja vastata toisen aloitteisiin (Nurmi ym., 2014). Tämän takia vuorovaikutus on keskeinen osa sosiaalisia taitoja ja niiden kehitystä. Lapsuudessa kaverisuhteet vaikuttavat lapsen hyvinvointiin, antavat mahdollisuuden oppia ja harjoittaa sosiaalisia taitoja sekä antavat mahdollisuuden luoda kestäviä ihmissuhteita (Rubin & Sloman, 1984). Lapsen persoona ja sosiaaliset taidot vaikuttavat lapsen aloitteen tekemiseen sosiaalisten suhteiden solmimiseksi (Pulkkinen, 2002). Empatiakyky eli kykyä ymmärtää toisen ihmisen tunteita, voidaan pitää sosiaalisten taitojen perusedellytyksenä (Tahkokallio, 2018). Lapsilla, joilla empatiakyky on kehittynyt normaalisti, on helppo olla vuorovaikutuksessa toisten lasten kanssa. Leikki-ikäisellä lapsella sosiaaliset taidot näyttävät parempana kykynä ottaa toiset ihmiset huomioon (Korhonen, 2021). Esimerkiksi lelujen jakaminen kuvaa myös sosiaalista taitoa ja epätietoisuutta pienemmällä lapsella (Pihlaja, 2018). Kun lapsen tunteiden ja käytöksen säätelyn taidot ovat kypsyneet, se auttaa omaa vuoron odottelussa, keskittymiskyvyssä sekä ohjeiden seuraamisessa. Joillakin

ihmisillä sanotaan olevan poikkeukselliset sosiaaliset taidot (Salavera & Usán, 2021). Nämä ihmiset yleensä mielletään ulospäinsuuntautuneiksi, itsevarmoiksi ja sosiaalisesti taitaviksi. Tämä ei ole kuitenkaan universaali ilmiö, toisaalta monet ihmiset kamppailevat sosiaalisen kanssakäymisen kanssa.

On hyvä huomata, kuinka sosiaaliseen toimintaan liittyvät käsitteet ovat erittäin moniulotteisia ja ne vaihtelevat spesifisyydeltään riippuen yksilöllisistä tekijöistä, tilanteista ja kontekstista, missä käyttäytyminen tapahtuu (Arnold, 2016). Keltikangas-Järvisen (2010) mukaan sosiaalisten taitojen määrittely on myös kiinni aikakaudesta ja kulttuurista. Nykyaikana sosiaalisissa taidoissa merkittävää on se, kuinka nopeasti ihminen pystyy luomaan uusia ihmisuhteita ja toimimaan erilaisten ihmisten kanssa eli voidaan puhua niin sanotusta verkostoitumisesta. Aikaisemmin merkittävänä pidettiin sitä, miten ihminen kykeni toimimaan omassa ympäristössään ja kuinka suosittu tai kuinka korkeassa asemassa hän oli. Sosiaalisten taitojen määrittelyssä on kuitenkin joitakin pysyviä piirteitä, jotka eivät ole riippuvaisia aikakaudesta tai kulttuurista (Keltikangas-Järvinen, 2010).

Sosiaalisuus on yksi temperamenttipiirre eli se tarkoittaa ihmisen halua olla muiden ihmisten kanssa. Sosiaalisuus on synnynnäistä, mutta sosiaalisia taitoja voi opetella ja ne muodostuvat opettelemalla (Keltikangas-Järvinen, 2010). Puhekielessä ihmiset voivat tarkoittaa sosiaalisuudella heidän hyviä sosiaalisia taitojaan eli kuinka hyvin he esimerkiksi tulevat toimeen muiden ihmisten kanssa tai osaavat ratkaista sosiaalisia ongelmia (Keltikangas-Järvinen, 2010). Tutkimukset ovat osoittaneet, että vanhempien sosiaalisilla taidoilla on positiivinen vaikutus lapsen sosiaalisuuteen, kun vanhempi ja lapsi ovat samaa sukupuolta (Okumura & Usui, 2010). Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot voivat olla myös täysin riippumattomia toisistaan: joku voi olla riippuvainen muiden ihmisten seurasta, mutta kyvytön tulemaan toimeen heidän kanssaan (Keltikangas-Järvinen, 2010). Sosiaaliset taidot kehitetään kasvatuksen ja kokemusten kautta.

Temperamentti ja vanhemmuus ovat merkittäviä tekijöitä, jotta voimme ymmärtää yksilöllisiä eroja lasten sosiaalisten taitojen kehityksessä (Grusec & Hastings, 2015). Aivokuoren sosiaalinen alue voi kehittyä vain yhteydessä hoitaviin aikuisiin (Tahkokallio, 2018). Jos lasta on laiminlyöty pienenä, lapsen sosiaaliset taidot ja empatiakyky kehittyvät niin heikosti, että hän voi käyttäytyä tulevaisuudessa samalla tavalla, kuin ihminen, joilla kyseinen aivokuori on vaurioitunut. Kun lapset kehittävät sosiaalisia taitoja, heidän täytyy tuntea olevansa välitettyjä ja lisäksi sosiaalisten taitojen oppimismahdollisuuksien täytyy olla mukaansatempaavia ja

voimaannuttavia, ja oppimistilanteissa on oltava tarjolla läheisten ja yhteisön tukea (Grusec & Hastings, 2015). On tärkeää pyrkiä tunnistamaan sosiaalisilta taidoiltaan puutteelliset lapset ajoissa, jotta pystytään tukemaan heidän sosiaalisten taitojen kehitystä mahdollisimman varhain (Takahashi ym., 2015).

3. Sosiaalinen kompetenssi

Osa tutkijoista on yrittänyt hahmotella eroa sosiaalisten taitojen sekä sosiaalisen kompetenssin välille, kun taas osa tutkijoista on esittänyt sosiaalisen kompetenssin olevan moniulotteinen rakenne, jossa sosiaaliset taidot edustavat yhtä tasoa (Arnold, 2016). Yhden määritelmän mukaan sosiaalinen kompetenssi muodostuu erilaisista alataidoista, joita ovat esimerkiksi itsesäätely, tunnetaidot kuten empatia, sosiokognitiiviset taidot ja sosiaaliset taidot (Nurmi ym., 2014). Laakson ja Aron (2020) mukaan sosiaalinen kompetenssi on niin sanotusti yläkäsite, jonka osana sosiaaliset taidot ovat.

Sosiaalinen kompetenssi sisältää erilaisia painotuksia ja alkujaan se määriteltiin lapsen käyttäytymisessä ilmentyvien sosiaalisten taitojen olemassaolona. Nykypäivänä käsitteellä on kuvattu käyttäytymiseen ja sosiaalisiin suhteisiin liittyviä valmiuksia ja lahjakkuuksia (Neitola, 2011). Myös Salmivallin (2005) mukaan kyseessä eräänlainen kattokäsite, jonka sisällä voidaan erottaa useita eri painotuksia. Sosiaalinen kompetenssi rakentuu vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja on laadultaan muuntautuvaa (Laakso & Aro, 2020). Se ilmenee lapsen positiivisina kokemuksina päästä mukaan leikkeihin, kykynä ja onnistumisina neuvotella itselle mieluisia toimintarooleja sekä tulla kuulluksi. Lapsen sosiaalinen kompetenssi laajenee ja monipuolistuu kolmen ja kuuden ikävuoden aikana, jolloin lapsi pystyy hahmottamaan paremmin ympäristön tapahtumia (Nurmi ym., 2014).

4. Vanhempien vaikutus lapsen sosiaalisiin taitoihin

Lapsi tarvitsee vanhempiaan monipuolisen kehityksen turvaamiseksi (Pulkkinen, 2002). Perhe jakaa tehtäviä muiden instituutioiden kuten päiväkodin ja koulun kanssa, mutta kantaa edelleen ensisijaisen vastuun lapsen sosialisoinnista sekä emotionaalisesta tuesta (Berk, 2013). Sosiaalinen kehitys tapahtuu sosiaalisessa kontekstissa, jossa perhe ja muut aikuiset vaikuttavat kehittyvään lapseen toimintansa, arvojen ja tapojensa kautta (Pihlaja, 2018). Ladd ja Pettit (2002) jaottelevat vanhempien vaikutuksen ja perheeseen liittyvät tekijät kahteen eri ryhmään epäsuoriin ja suoriin vaikutustekijöihin sen mukaan, millaisia seuraamuksia niillä on

lasten sosiaalista kompetenssia ajatellen. Vaikutukset eivät ole toisiaan poissulkevia vaan niillä voi olla jopa yhdysvaikutuksia lapsen sosiaalisten taitojen kehityksessä (Neitola, 2011).

Epäsuorien vaikutustekijöiden mukaan vanhemmat voivat vaikuttaa lapsen sosiaaliseen kompetenssiin, mutta niillä ei ole välttämättä suoraa yhteyttä lapsen sosiaaliseen verkostoon kuten ystävyys-suhteisiin (Ladd & Pettit, 2002). Epäsuorasti lapsen sosiaalisiin taitoihin vaikuttaa esimerkiksi perheen ja vanhempien välinen keskinäinen ilmapiiri sekä lapsen ja vanhempien keskinäiset suhteet. Myös vanhempien omat huolet tai mielenterveyden ongelmat, kuten masennus, vievät voimavaroja, jolloin lasten sosiaalisten taitojen tukeminen ei välttämättä ole riittävää (Nurmi ym., 2014). Epäsuoriin vaikutustekijöihin kuuluu lisäksi kotikasvatus ja sen laatu, vanhempien kasvatusta koskevat asenteet ja uskomukset sekä vanhempien kurinpitotavat (Neitola, 2011). Vanhempien oma ystäväpiiri on myös merkittävä lapsen sosiaalisen kompetenssin kannalta, sillä usein vanhempien ystävien lapsista tulee kavereita keskenään (Neitola, 2011). Berkin (2013) mukaan asia on monimutkainen, kun ajatellaan, että mitkä tahansa perheenjäsenen väliset suhteet voivat vaikuttaa lapsen kehitykseen. Kolmannet osapuolet eli esimerkiksi muut perheeseen kuuluvat henkilöt voivat myös toimia kehityksen tukena tai olla heikentämässä sitä. Esimerkiksi kun vanhempien välinen parisuhde on lämmin ja huomaavainen, äidit ja isät osallistuvat tehokkaammin vanhempina olemiseen ja tukevat toisiaan (Berk, 2013).

Suoria vaikutustekijöitä ovat toiminnot, joilla vanhemmat pyrkivät parantamaan lapsen sosiaalisia taitoja. Tämä tapahtuu esimerkiksi järjestämällä tilanteita, joissa lapsi joutuu olemaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa kohtaamalla muita lapsia tai tapaamalla ystäviään (Nurmi ym., 2014). Suorilla tekijöillä ymmärretään siis vanhempien selkeitä yrityksiä ja tapoja johtaa lapsen sosiaalista kehitystä ja hallinnoida lapsen sosiaalista verkostoa. Näin vanhemmat toimivat ikään kuin sosiaalistumisprosessin opettajina (Neitola, 2011). Myös perheen yhteiset rutiinit, kuten perheen yhteinen ateriointi on tärkeää, sillä syöminen yhdessä antaa tilaisuuden keskusteluun ja kokemusten vaihtoon ja luo samalla perheisiin kiinteyttä (Pulkkinen, 2002). Myös vanhemman läsnäolo tuo lapselle turvaa ja luottavaisuutta, joka on pohjana sosiaalisten taitojen kehityksessä.

Takahashi ja kollegat (2015) tutkivat vanhemmuuden käytäntöjen ulottuvuuksien vaikutusta lasten sosiaalisten taitojen kehitykseen. Vanhemmuuden käytännöt ovat tiettyjä toimia, joita vanhemmat käyttävät. Näitä ovat esimerkiksi emotionaalinen osallistuminen tai rajoitusten ja rangaistuksen välttäminen. Tulokset osoittivat, että vanhemman emotionaalinen osallistumi-

nen ja tuki parantavat lapsen yhteistyön ja puolustamisen kehittymistä. Lapsen kohtaaminen emotionaalisella lämmöllä auttaa lasta yhteistyötaitojen kehityksessä, jolloin lapsi välttää konflikteja, ja hän pyrkii tulemaan toimeen muiden kanssa. Vanhemmat vaikuttavat lasten sosiaalisiin taitoihin tietoisten ja tiedostamattomien toimintojen kautta ja sen kautta, miten he kohtelevat lapsiaan (Zhu, 2021). Lapsen sosiaalisen kehityksen kannalta on tärkeää, että perheessä keskustellaan lapsen tunteista, ajatuksista ja muistoista (Juusola, 2017). Lapsen kehityksen suojaavana tekijänä voidaan pitää turvallisia perheolosuhteita, ja myös emotionaalinen tuki voi vähentää ahdistavien kokemusten vaikutusta (Pihlaja, 2018). Aiemmat tutkimukset ovat myös osoittaneet sen, että parempi hoito ja perheympäristön laatu liittyy lasten sosiaalisten taitojen parempaan kehitykseen (Takahashi ym., 2015).

5. Vanhemmuustyylit

Lasten kasvatustyyli eli toiselta käsitteeltään vanhemmuustyylit ovat vanhempien käyttäytymismallien erilaisia yhdistelmiä, jotka esiintyvät erilaisissa tilanteissa ja luovat näin lastenkasvatusilmapiirin (Berk, 2013). Kun puhutaan lastenkasvatuksesta, sillä tarkoitetaan vanhemmuuden kautta tarkoituksellisesti ja tarkoituksettomasti välittyviä vaikutteita, jotka voivat suunnata lapsen kehitystä (Virkki, 1994). Kotikasvatus ja sen laatu ja näin myös vanhemmuustyylit kuuluvat sosiaalisten taitojen epäsuoriin vaikutustekijöihin (Neitola, 2011). Monet vanhemmat ovat sanoneet, etteivät he noudata mitään tiettyjä kasvatustenelmiä vaan elävät vain lasten kanssa (Virkki, 1994). Toisaalta on puhuttu, että nimenomaan hemmottelun lisääntyminen olisi suomalaisen kasvatuksen nykyongelma. Kodin ilmapiiri halutaan pitää raskaan työpäivän jälkeen miellyttävänä, eikä näin jakseta kontrolloida kaikkea lapsen toimintaa. Raja hemmottelevan ja laiminlyövän vanhemmuustyylin välillä onkin hyvin liukuva. Epäjohdonmukaisia kasvatustenelmiä on pidetty jonkinlaisena riskinä lapsen kehitykselle (Pihlaja, 2018).

Yhdysvaltalainen psykologi Diana Baumrind esitti 1960-luvulla *parenting style* käsitteen vanhemmuustutkimuksessaan, jossa *parenting style* käsite viittaa vanhemman kokonaisvaltaiseen tapaan olla vanhempi (Valkonen, 2006). Pulkkinen (1977;1984) käyttää vanhemmuuden tutkimuksissaan käsitteitä kasvatusilmapiiri ja kasvatustenelmä. Puhun tässä tutkielmassani vanhemmuustyyleistä, sillä se on ns. suora käänös englanninkielisestä sanasta *parenting style*. Baumrindin kehittämä vanhemmuustyylien jaottelu on ollut yksi käytetyimmistä. Hän jaotteli vanhemmuustyyliä autoritaariseen, autoritatiiviseen eli demokraattiseen sekä sallivaan

kasvatukseen. (Laakso, 2020; Valkonen, 2006). Jaottelu on täsmentynyt lopulta neljään eri vanhemmuustyyliin, joita ovat demokraattinen, laiminlyövä, hemmotteleva sekä autoritaarinen (Taulukko 1). Vuosikymmeniä vanhemmuus on jaettu näihin globaaleihin ryhmiin, joista demokraattisen vanhemmuustyylin on todettu olevan hyödyllisin lapsen kehityksen kannalta (Smetana, 2017).

Taulukko 1. Vanhemmuustyylien piirteitä.

Vanhemmuustyyli	Vanhemman lähestyminen	Hallitseminen	Myöntyminen
Autoritaarinen	Kylmä ja hylkäävä	Asettaa liiallisia vaatimuksia. Käyttää voimaa ja rangaistusta. Käyttää usein psykologista kontrollia.	Tekee päätökset lapsen puolesta eikä kuuntele lapsen näkökulmaa tai tarpeita.
Autoritatiivinen eli demokraattinen	Lämmin, vastaanottava, osallistuva ja herkkä lapsen tarpeille.	Asettaa kohtuullisia vaatimuksia. Johdonmukaisesti valvoo käytöstä ja perustelee valintojaan.	Tekee yhteisiä päätöksiä lapsen kanssa. Kannustaa lasta ilmaisemaan mielipiteitään ja tarpeitaan. Eri-mielisyyksissä osallistuu yhteispäätöksien sopimiseen.
Hemmotteleva	Lämmin mutta välinpitämätön	Vaikuttaa vähän käytökseen eikä vaadi kypsää käytöstä.	Antaa lapsen tehdä ikäisekseen liikaa päätöksiä.
Laiminlyövä	Emotionaalisesti poissaoleva	Asettaa vähän vaatimuksia tai ei ollenkaan.	Ei välitä lapsen näkökulmasta.

Muotoiltu Berk (2013) mukaan.

Autoritaarinen vanhempi muokkaa, kontrolloi ja arvioi lapsen käytöstä korkeamman auktoriteettien määrittämiin standardeihin (Tahkokallio, 2018). Esimerkiksi joissakin uskonnoissa voi olla joitakin sääntöjä ja tiettyjä asioita voidaan pitää synteinä. Vanhemmuustyyli on alhainen osallistumisen ja hyväksymisen suhteen, mutta sisältää pakottavaa käyttäytymisen valvontaa (Berk, 2013)(Taulukko 1). Vanhemman hallitsemistyyli on rankaiseva ja hän voi käyttää voimaa hillitkseen lapsen tahtoa, jos lapsen teot ovat ristiriidassa vanhemman mielipiteiden kanssa (Tahkokallio, 2018). Vanhemmilla on myös liian korkeat odotukset, jotka eivät ole mahdollisia lapsen kehityskykyyn nähden(Berk, 2013). Vanhemmat antavat siis paljon

vastuuta, mutta vähän emotionaalista tukea. Autoritaarinen kasvatus voidaan sekoittaa autoritatiiviseen, mutta kasvatuksen eroavat merkittävästi toisistaan (Taulukko 1). Yhteistä niille on kuitenkin säännöistä tiukasti kiinni pitäminen (Tahkokallio, 2018). Autoritaarinen kasvatus on kuuliaisuuden opettamista, kun taas autoritatiivinen kasvatus lapsen kunnioittamista ja vuorovaikutuksessa tapahtuvaa ohjausta (Juusola, 2017). Autoritaariset vanhemmat käyttävät vahvaa psykologista kontrollia, jolloin vanhemmat keskeyttävät tai hylkäävät lapsen ideat, päätökset ja jopa ystävälinnat (Berk, 2013). Samalla kun vanhemmat ovat tyytymättömiä lapsen toimintaan, he eivät näytä rakkautta.

Autoritatiivinen vanhempi vaikuttaa lapsen toimintaan enemmän rationaalisesti ja perustele valintojaan toisin kuin autoritaarinen vanhempi (Virkki, 1994). Tutkimuksissa autoritatiivisesta vanhemmuustyylistä käytetään myös nimeä demokraattinen vanhemmuustyyli. Suomeksi puhutaan joko autoritatiivisesta, auktoritatiivisesta tai demokraattisesta tyylistä. Tässä tutkielmassani käytän nimitystä demokraattinen vanhemmuustyyli, jotta se erottuu selkeämmin autoritaarisesta vanhemmuustyylistä. Demokraattinen vanhempi on lämmin ja herkkä lapsen tarpeille (Berk, 2013). Vanhempi arvostaa enemmän lapsen omaa tahtoa ja käyttää kovempaa kuria silloin, kun lapsen toiminta on ristiriidassa vanhemman sääntöjen kanssa, mutta ei ympäröi lasta liiallisilla rajoituksilla (Virkki, 1994). Vanhempi siis sopeuttaa ohjauksen lapsen yksilöllisiin tarpeisiin, hoitamalla kuitenkin vastuun aikuisena. Demokraattiset vanhemmat perustelevat odotuksiaan ja käyttävät asianmukaista kuria opettaakseen lasta toimimaan kypsästi (Berk, 2013). Demokraattinen vanhempi pystyy tarvittaessa tunnustamaan lapselle erehdyksensä (Virkki, 1994). Tässä ilmapiirissä lapselle kehittyy itseluottamus, itsehallinta ja yleensä halu toimia yhteistyössä. Demokraattisen vanhemmuustyylin, joka sisältää emotionaalista tukea, asianmukaista autonomiaa, omien virheiden myöntämistä, ja selkeää kaksisuuntaista kommunikaatiota lapsen kanssa, on osoitettu auttavan lapsia ja nuoria kehittämään osaamistaan ja tasapainottelemaan yhteiskunnallisten, yksilöllisten vastuiden välillä (Darling & Steinberg, 1993). Baumrind (1991) havaitsi, että kontrolli on hyödyllistä lapselle. Emotionaalisen tuen ja lämmön on osoitettu kehittävän lapsen yhteistyötaitoja ja tulemaan toimeen muiden kanssa (Takahashi ym., 2015).

Salliva vanhempi suhtautuu lapsen toiveisiin, toimintaan ja impulsseihin hyväksyvästi, myöntävästi eikä rankaise lasta (Virkki, 1994). Hän ottaa lapsen mielipiteen huomioon ja asettaa vain vähän vaatimuksia lapselleen, jolloin hän ikään kuin tyydyttää lapsen mielihaluja ja voi joutua lapsen juoksettavaksi. Sallivan vanhemmuuden alaisuutena esimerkiksi lapsen itseluottamus ja itsehallinta eivät kehity niin hyvin kuin demokraattisen vanhemmuuden alaisu-

nessa. Lapsen itsetunto voi olla jopa heikko ja hän vaatii vanhemmilta lisää huomiota (Virkki, 1994). Salliva vanhemmuus on autoritaarisen kasvatuksen vastakohta, tästä huolimatta autoritaarisen sekä sallivan vanhemmuustyyliä harjoittavan vanhemman lasten itsesäätelykyky sekä sosiaaliset taidot on todettu olevan yhtä heikot (Tahkokallio, 2018).

Maccoby & Martin (1983) ovat myöhemmin jakaneet sallivan kasvatuksen kahdeksi eri tyyppiä, jotka ovat hemmottelu ja laiminlyönti sen mukaan miten vanhempi huomioi lapsen tarpeet ja kuinka vaativa vanhempi on (Taulukko 1; Tahkokallio, 2018; Virkki, 1994). *Hemmottelevat vanhemmat* reagoivat lapsen tarpeisiin ja osoittavat hieman vaativuutta (Virkki, 1994). He ovat myös lämpimiä, mutta kuitenkin välinpitämättömiä lapsen käyttäytymistä kohtaan (Berk, 2013) (Taulukko 1). *Laiminlyövät vanhemmat* eivät reagoi ollenkaan lapsen tarpeisiin, eivätkä ole vaativia (Virkki, 1994). Vanhemmat ovat emotionaalisesti etäisiä esimerkiksi oman stressin takia, jolloin he ovat myös välinpitämättömiä (Berk, 2013). Jaottelu on täsmennyt lopulta neljään eri vanhemmuustyyliin, joita ovat demokraattinen, laiminlyövä, hemmottelleva sekä autoritaarinen (Taulukko 1).

Tutkimuksissa on huomattu, että vanhemmuustyylien vaikutukset vaihtelevat sen sosiaalisen ympäristön mukaan, missä perhe on (Darling & Steinberg, 1993). Koska vanhemmuus on sitoutunut hyvin paljon kulttuuriin ja elinympäristöön on nykypäivänä tutkimuksissa keskitytty vanhemmuuden ulottuvuuksiin (Smetana, 2017). Kun tarkastellaan vanhemmuustyyliä, nykytutkimuksissa on siirrytty yksityiskohtaisempaan ja tarkempaan ymmärrykseen vanhemmuustyyliä. Tutkimukset vanhemmuustyyleistä ovat rajoittuneet kyselylomakkeisiin, kuitenkin vanhempien kasvatuksen tutkiminen ja havainnointi luonnollisessa ympäristössä voisi olla parempi keino havainnoida vanhemmuustyyliä (Smetana, 2017).

Vanhemmalla on vaikutusta lastensa sosiaaliseen kompetenssiin, mutta voi olla yhtä mahdollista, että lasten sosiaalinen kompetenssi vaikuttaa vanhempien käyttämiin vanhemmuustyyliin (Keinänen ym., 2011). Vanhemmuustyyliellä on todettu olevan merkittävä vaikutus yksilön kehitykseen. Vanhemmuustyyliellä on löydetty olevan suora vaikutus sosiaalisiin taitoihin, mitkä yleensä parantuvat, kun näiden välillä on yhteys (Salavera ym., 2022). Lasten käyttäytymisen ja temperamenttien ominaisuuksien on myös osoitettu vaikuttavan vanhemmuuteen (Zarra-Nezhad ym., 2020).

6. Tutkimuksen tavoite ja toteutus

6.1. Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen tavoite

Tutkielman tavoitteena on selvittää, miten vanhemmuustyylit vaikuttavat lapsen sosiaalisten taitojen kehitykseen ja onko joku vanhemmuustyyli merkittävämpi myönteisen kehityksen kannalta kuin muut vanhemmuustyylit. Pyrin vastaamaan tutkimuksessani kahteen eri tutkimuskysymykseen:

1. Miten vanhemmuustyylit vaikuttavat lapsen sosiaalisten taitojen kehitykseen?
2. Onko tietty vanhemmuustyyli merkittävämpi myönteisen kehityksen kannalta kuin muut vanhemmuustyylit?

Demokraattista vanhemmuustyyliä on pidetty suotuisampana kehitykseen nähden (Berk, 2013). Onko se myös ihanteellisin lasten sosiaalisten taitojen kehityksen kannalta? Keskityn kirjallisuuskatsauksessani pääosin vanhempien epäsuoriin vaikutustapoihin. Näitä tuomalla esiin voimme laajentaa asioiden yhteyksiä myös vanhemmille, jotka voivat omalla tietoisella toiminnalla vaikuttaa lasten sosiaalisten taitojen kehitykseen positiivisesti. Laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä löytämään absoluuttisia totuuksia, kuten esimerkiksi kuinka usein tietyt ilmiöt tapahtuvat vaan pyrkimys on tuoda erilaisia näkökulmia asioihin (Puusa, Juuti & Aaltio, 2020). Keskityn tutkimuksessani lapsiin, joilla ei ole kehityshäiriöitä, jotka voisivat vaikuttaa sosiaalisten taitojen kehitykseen.

6.2. Tutkimuksen toteutus

Tutkimukseni tulee olemaan kuvaileva kirjallisuuskatsaus. Koen, että kuvaileva kirjallisuuskatsaus on järkevin oman aiheeni valinnan suhteen, sillä tarkoituksena on tehdä aiheesta kattava yleiskatsaus. Salmisen (2011) mukaan kuvailevaa kirjallisuuskatsausta voidaan luonnehtia yleiskatsaukseksi jostakin aiheesta ilman tiukkoja sääntöjä ja raameja. Kirjallisuuskatsaus on yksi tutkimustekniikka, jonka tarkoituksena on pyrkiä tutkimaan jo aiemmin tehtyjä tutkimuksia. Pyrin esittämään erilaisten vanhemmuustyylien mahdollisia vaikutuksia lasten sosiaalisten taitojen kehitykseen ja soveltamaan muuta tutkimuskirjallisuutta aiheen tarkastelussa. Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa aineistot ovat laajoja ja aineiston valintaa ei rajaa metodiset säännöt, ilmiötä pystytään kuitenkin kuvaamaan laaja-alaisesti ja luokittelemaan tutkitavan ilmiön tiettyjä ominaisuuksia (Salminen, 2011). Tämän vuoksi koin, että kuvaileva kir-

jallisuus katsaus olisi sopiva tähän aiheeseen. Salmisen (2011) mukaan kuvailevan kirjallisuuskatsauksen tutkimuskysymykset ovat väljempää kuin esimerkiksi systemaattisen kirjallisuuskatsauksen.

Tutkielmassani pyrin käyttämään mahdollisimman luotettavia tieteellisiä lähteitä. Hain tietoa monipuolisesti eri tietokannoista, joita olivat Oula-Finna, Ebsco, ProQuest ja Google Scholar. Pyrin käyttämään lähteinä sekä kotimaisia että kansainvälisiä lähteitä. Käytin tutkimusaineistoa etsiessä suomeksi avainsanoja: *sosiaaliset taidot*, *sosiaalinen kompetenssi*, *vanhempien vaikutus*, *vanhemmuustyylit* sekä *kasvatustyylit* ja näiden sanojen yhdistelmiä. Englanninkielisiä hakusanoja olivat: *social skills*, *social competence*, *parents affect*, *parenting style*, *child rearing-style* ja *social development*. Käytin tiedonhaussa myös sanojen katkaisua ja poissulkevaa hakua. Poissulussa halusin keskittyä artikkeleihin, jotka eivät liity esimerkiksi kehityshäiriöihin, joilla olisi tekemistä sosiaalisten taitojen kehitykseen. Näissä artikkeleissa tutkimustulokset voivat olla erilaisia, kun lapsilla, joilla sosiaalisten taitojen kehitys on normaalia. Pyrin etsimään tiedonhaussa aina alkuperäisen lähteen, jos se oli mahdollista, jotta tieto olisi mahdollisimman luotettavaa.

Tiedonhaun rajauksen tein seuraavia kriteereitä noudattaen:

1. Julkaisut ovat ilmestyneet vuonna 2013–2023.
2. Julkaisut ovat keskittyneet sosiaalisiin taitoihin, sosiaaliseen kompetenssiin tai yleisesti sosiaaliseen kehitykseen ja vanhemmuustyyliin.
3. Julkaisut eivät koske lapsia, joilla on esimerkiksi kehityshäiriöitä, jotka vaikuttavat sosiaalisten taitojen kehitykseen.
4. Julkaisut ovat tieteellisiä.

Lopulliseen aineistoon valitsin 11 tutkimusta, joista kaksi oli kotimaisia ja 9 kansainvälisiä (Taulukko 2.) Suomalaisten julkaisujen kohdalla jouduin laajentamaan ilmestysvuotta, sillä ajankohtaisia tutkimuksia ei löytynyt kyseiselle aikavälille. ProQuestissä ja Ebscosta hakiessa rajasin artikkelit vertaisarvioituihin, mutta Google Scholarissa tätä rajoitusta ei pystynyt tekemään. Aineistoa hakiessa pyrin karsimaan aineistoja oman tutkimuksen mukaisesti rajaamani aiheen mukaan. Pyrin aineistoja valitessani välttämään kirjallisuuskatsauksen ongelmia. Pyrin esimerkiksi välttämään valitsemaan tutkimuksia, jotka tukevat omaa näkökulmaani (Metsämuuronen ym., 2011). Käytin tieteellisten artikkelien lisäksi muuta kirjallisuutta kuten oppikirjoja sekä aiheeseeni liittyvää tieteellistä kirjallisuutta tukemaan teoriaa.

Taulukko 2. Tutkielman tulososan artikkelit.

Tutkijat	Vuosi	Aineiston koko	Maa	Tietokanta
Neitola	2011	Useita aineistoja	Suomi	Oula Finna
Keinänen ym.	2011	378 lasta vanhempineen	Suomi	Oula Finna
Mensah & Kuranchie	2013	480 lasta	Ghana	käsin poimittu
Abu Taleb	2013	802 äitiä	Jordania	Ebsco
Kol ym.	2016	231 lasta ja heidän vanhempansa	Turkki	ProQuest
Saltali & Merve Imir	2018	276 lasta	Turkki	käsin poimittu
Marcone ym.	2018	496 lasta ja heidän vanhempansa	Italia	Ebsco
Sahithya ym.	2019	kirjallisuuskatsaus	Intia	Ebsco
Rizka & Bacotang	2019	242 vanhempaa	Indonesia	Google Scholar
Kuppens & Ceulemans	2019	600 perhettä	Belgia	Google Scholar
Salavera ym.	2020	456 nuorta aikuista	Espanja	ProQuest

7. Tutkimuksen tulokset

7.1. Demokraattisen vanhemmuustyylin vaikutus lapsen sosiaalisiin taitoihin

Suurin osa vanhemmista omaksuu demokraattisen vanhemmuustyylin ja osoittaa lapselleen lämpöä, reagoitukykyä ja välittämistä (Mensah & Kuranchie, 2013). Salaveran ja kollegoiden (2022) tutkimuksessa demokraattinen ja salliva vanhemmuustyyli osoittautuivat otoksessa käytetyimmiksi. Abu Talebin (2013) tutkimuksen tulokset osoittivat, että suurin osa (73,5 %) äideistä piti vanhemmuustyyliään demokraattisena. Keinänen ja kollegat (2011) olettivat tutkimuksessaan, että demokraattinen vanhemmuustyyli on yhteydessä lapsen hyviin yhteistyötaitoihin sekä empaattisuuteen ja ennustaa hyviä prososiaalisia taitoja eli taitoja toimia niin, että sillä on muille myönteisiä seurauksia. Tutkimuksessa tarkasteltiin vanhemmuustyylien vaikutusta lapsen sosiaaliseen kompetenssiin. Tutkimuksessa tarkasteltiin sosiaalisen kompe-

tenssin osalta yhteistyötaitoja, empaattisuutta, impulsiivisuutta sekä häiritsevää käytöstä (Keinänen ym., 2011). Myös Kolin (2016) oletuksena oli, että positiivinen korrelaatio löytyy demokraattisen vanhemmuustyylin sekä lasten sosiaalisten taitojen kehittymisen välille.

Kolin (2016) tutkimuksen tuloksesi saatiin, että demokraattinen vanhemmuuden tyyli vaikuttaa merkittävästi lapsen sosiaalisiin taitoihin positiivisella tavalla. Sosiaalisten taitojen alautuvuudella, tehtäviensuorittamistaidoilla, oli myös positiivinen korrelaatio vanhemmuustyylien kanssa, mutta merkittävää eroa ei havaittu sosiaalisiin taitoihin (Kol, 2016). Rizkan ja Bacotangin (2019) tutkimus osoitti merkittävää korrelaatiota demokraattisen vanhemmuustyylin ja sosiaalisten taitojen välille. Keinänen ja kollegat (2011) tutkivat myös kognitiivisten taitojen vaikutusta sosiaalisen kompetenssin ja vanhemmuustyylien yhteydessä. Tutkimuksen mukaan demokraattinen vanhemmuustyyli tukee erityisesti niiden lasten sosiaalisia taitoja, joilla on keskimääräistä heikommät kognitiiviset taidot. Tulokset osoittivat myös, että isien demokraattinen eli lämmin mutta rajoja asettava vanhemmuustyyli ennusti kognitiivisilta taidoiltaan heikompien lasten prososiaalisten taitojen positiivista kehitystä. Kognitiivisilta taidoiltaan heikompien lasten todettiin hyötyvän siitä, kun vanhemmat puuttuivat ongelmakäyttäytymiseen johdonmukaisten rajoitusten avulla, mutta osoittivat samalla lämpöä ja ymmärrystä (Keinänen ym., 2011). Myös Mensah ja Kuranchien (2013) mukaan demokraattisen vanhemmuustyylin alaisuudessa kasvaneet lapset arvioitiin sosiaalisesti päteviksi. Demokraattisten vanhemmuustyylin omaavat lapset myös käyttäytyivät paremmin kuin autoritaaristen vanhempien lapset (Mensah & Kuranchie, 2013). Myös Abu Talebin (2013) tutkimuksen mukaan demokraattisen vanhemmuustyylin omaavat äidit kokivat esikouluikäisten lapsensa sosiaalisesti taitavimmaksi kuin muita vanhemmuustyyliä harjoittavat vanhemmat (Abu Taleb, 2013). Demokraattinen vanhemmuuden tyyli on yhdistetty parempiin tutkimustuloksiin lapsen kehityksessä kuin autoritaarinen ja laiminlyövä vanhemmuus sekä länsimaissa että muualla Intiassa (Sahithya ym., 2019).

Salavera ja kollegat (2022) tutkivat miten vanhempien vanhemmuustyyli, ”affektit” eli taustalla oleva tunteen tai emotion kokemus ja sosiaaliset taidot ovat yhteydessä toisiinsa. Tutkimuksessa demokraattisen ja hemmottelevan vanhemmuustyylin alaisuudessa kasvaneet lapset saivat parempia tuloksia sosiaalisten taitojen suhteen kuin minkään muun vanhemmuuden alaisuudessa. Heidän mukaansa tulos haastaa aikaisempien tutkimuksen tuloksia, että demokraattinen vanhemmuustyyli olisi paras sosiaalisten taitojen kehityksen kannalta. Kuitenkin kun otettiin huomioon affektien vaikutus sosiaalisten taitojen ja vanhemmuustyylien välisessä suhteessa huomattiin, että demokraattisen vanhemmuustyylin alaisuudessa kasvaneet lapset

saivat yleisesti parempia tuloksia sosiaalisista taidoista kuin muiden vanhemmuustyylien alaisuudessa kasvaneet (Salavera ym., 2022).

Demokraattisen äidin ja isän tyylit liittyivät positiivisella tavalla lapsen kykyyn säädellä omaa käyttäytymistään (Marcone ym., 2018). Rizkan ja Bacotangin (2019) mukaan demokraattisen vanhemmuustyylin omaavat vanhemmat asettavat lapselle yleensä rajoituksia, mutta pyrkivät avoimeen kommunikaatioon ja kannustavat lasta siihen. Lapsille annetaan myös vapautta tehdä päätöksiä itse ja vuorovaikutus on kaksisuuntaista. Tämä todennäköisesti opettaa lasta olemaan avoimessa vuorovaikutuksessa ja kommunikoimaan paremmin. Abu Talebin (2013) Tutkimuksessa itseään demokraattisina kokeneet äidit rohkaisivat lapsiansa avoimeen kommunikaatioon, päätöksentekoon ja itsenäiseen käyttäytymiseen, osoittivat lämpöä ja hoivavaa käytöstä, kunnioittivat lastensa mielipiteitä, asettivat kohtuullisia vaatimuksia, olivat tarkkaavaisia lastensa tarpeita kohtaan ja halusivat mieluummin opettaa lapsilleen kuin rankaista heitä (Abu Taleb, 2013). Tutkimuksen mukaan voi olla, että demokraattisen vanhemmuustyylin omaksuneet äidit pitivät itseään vahvoina sosiaalisina toimijoina, jotka osoittavat lämpöä, anteeksiantoa, tarkkaavaisuutta ja ymmärrystä ja opettavat ennemmin kuin rankaisevat. Näiden toimien voi olettaa olevan taustalla tukemassa positiivisesti lapsen sosiaalisten taitojen kehittymistä (Abu Taleb, 2013).

7.2. Autoritaarisen vanhemmuustyylin vaikutus lapsen sosiaalisiin taitoihin

Keinäsen ja kollegoiden (2011) mukaan vanhempien tiukka ja johdonmukainen kurinpito tukee erityisesti niiden lasten sosiaalisten taitojen kehitystä, joilla on keskimääräistä heikommat kognitiiviset taidot. Tutkimuksessa äitien rajojen asettaminen oli yhteydessä kognitiivisilta taidoiltaan heikompien lasten hyviin yhteistyötaitoihin. Kognitiivisilta taidoiltaan heikompien lasten prososiaaliset taidot olivat sen sijaan suhteellisen heikot silloin, jos isä käytti autoritaarista vanhemmuustyyliä, jossa kasvatusote ei ole lämmin, mutta rajoja asetetaan. Lapset, joilla tutkittiin olevan keskimääräistä paremmat kognitiiviset taidot, saattavat mahdollisesti olla erityisen herkkiä vanhempien syyllistävälle kasvatustavalle (Keinänen ym., 2011). Kolin (2016) mukaan autoritaarisella vanhemmuustyyllillä ei todettu olevan merkittävää vaikutusta lapsen sosiaalisten taitojen kehityksen ennustuksen kannalta. Rizkan ja Bacotangin (2019) tutkimuksen tulokset tukivat Kolin (2016) havaintoa. Mensah ja Kuranchie (2013) tutkimuksessa autoritaarisen vanhemmuustyylin alaisuudessa kasvaneet lapset arvioitiin sosiaalisilta taidoiltaan epäpäteviksi (Mensah & Kuranchie, 2013).

Vanhemmat käyttivät kasvatuksessa lämpimyyttä ja rajojen asettamista, mutta lapsen syyllistäminen kasvatuksessa oli vanhemmilla kuitenkin harvinaisinta (Keinänen, 2011). Vanhemmuustyylit, jossa käytetään rankaisevaa käytöstä korreloivat positiivisesti lasten aggressiiviseen käyttäytymiseen (Saltalı & Merve İmir, 2018). Sahithyan ja kollegoiden mukaan (2019) autoritaarinen vanhemmuustyyli ei osoittautunut hyödylliseksi. Lapsen kyky säädellä omaa käyttäytymistään heikkenee äidin ja isän autoritaarisen tyylin mukaan ja vanhempien autoritaarinen tyyli edistää miesten aggressiivisten ja naisen hyperaktiivista käytöstä (Marccone ym., 2018). Autoritaariset äidit pitivät itseään hallitsevina, eivätkä sietäneet negatiivisia tunteiden ilmauksia, kuten itkua, ja olivat hyvin kriittisiä lapsiaan kohtaan (Abu Taleb, 2013).

7.3. Sallivien vanhemmuustyilien vaikutus lapsen sosiaalisiin taitoihin

Havainnot hemmottelevasta vanhemmuustyylistä olivat ristiriitaisia ja epäselviä sekä länsimaissa että Intiassa (Sahithya ym., 2019). Kolin (2016) mukaan hemmottelevan vanhemmuustyilin ja sosiaalisten taitojen välille löytyi negatiivinen korrelaatio. Vanhempien liian suojelevien asenteiden todettiin heikentävät lasten sosiaalisia taitoja, mutta hemmottelevalla vanhemmuustyylillä ei toisaalta ole todettu olevan merkittävää yhteyttä sosiaalisten taitojen kehitykseen (Kol, 2016). Äidit, jotka pitivät itseään hemmottelevina, olivat lempeitä lapsilleen, tarjosivat lapsilleen emotionaalista tukea, tukivat lapsen päätöksiä ja ilmoittivat olevansa tekemisissä lastensa kanssa, mutta asettivat heille vähän vaatimuksia käyttäytyä asianmukaisesti (Abu Taleb, 2013). Salaveran ja kollegoiden (2022) tutkimuksessa hemmotteleva vanhemmuustyyli oli yksi käytetyimmistä ja hemmottelevan vanhemmuustyilin alaisuudessa kasvaneet lapset saivat parempia tuloksia sosiaalisissa taidoissa, kuin autoritaarisen ja laiminlyövän vanhemmuustyilin alaisuudessa kasvaneet lapset.

Laiminlyövä vanhemmuus voi vaikuttaa kielteisesti lapsen sosialisointiin, hyvinvointiin, itse-tuntoon ja sosiaalisiin taitoihin, mikä on aiemminkin käynyt ilmi tutkimuksissa (Salavera ym., 2022). Laiminlyövä vanhemmuutta harjoittaneet äidit arvioivat heidän lapsensa vähemmän sosiaalisesti taitaviksi kuin esimerkiksi demokraattista vanhemmuutta harjoittavat äidit (Abu Taleb, 2013). Kolin (2016) tulosten mukaan laiminlyövä vanhemmuudentyyllillä ja sosiaalisten taitojen välillä oli heikko negatiivinen korrelaatio, mutta merkittävää eroa eikä ennustetta sosiaalisten taitojen kehitykseen havaittu. Rizkan & Bacotangin (2019) tutkimus tuki Kolin (2016) tutkimuksen havaintoa.

7.4. Vanhemmuustyylien vertailua

Mensah & Kuranchien (2013) mukaan demokraattisen ja autoritaarisen vanhemmuustyylin ja lapsen sosiaalisen kehityksen välillä on yhteys. Tulosten mukaan vanhempien vanhemmuustyyleillä on vaikutusta lasten sosiaaliseen kehitykseen. Vanhemmuustyylien uskotaan vaikuttavan myös lapsen kokonaisvaltaiseen kehitykseen. Tutkimus paljasti myös yhteyden vanhemmuustyylien ja lapsen sosiaalisuuden välille (Mensah & Kuranchie, 2013) Salaveran ja kollegoiden (2022) tutkimuksen mukaan vanhemmuustyyli sekä affektit ja sosiaaliset taidot ovat yhteydessä toisiinsa ja affektit toimivat välittävässä roolissa sosiaalisten taitojen ja vanhemmuustyylien välillä (Salavera ym., 2022). Keinänen ja kollegoiden (2011) mukaan vanhemmuustyylien yhteydestä sosiaalisen kompetenssin ulottuvuuksiin ei voitu tehdä syysseurauspäätelmiä. On mahdollista, että vanhempi vaikuttaa lastensa sosiaaliseen kompetenssiin tai että lasten sosiaalinen kompetenssi vaikuttaa vanhempien käyttämiin kasvatustyyliin. Tutkimus kuitenkin vahvisti näkemystä, jonka mukaan vanhempien käyttämä vanhemmuustyyli ja erityisesti lämpimyys on yhteydessä lapsen sosiaaliseen kompetenssiin (Keinänen ym., 2011).

Vanhemmilla, joiden lapsilla ei ollut ongelmia vertaissuhteissa, tuli enemmän esille ohjaamisen ja kontrolloinnin ohella hoiva, lämpö ja vastavuoroisuus lapsen kanssa verrattuna ongelmaisten lasten vanhempiin (Neitola, 2011). Keinänen ja kollegoiden (2011) tutkimuksen mukaan vanhempien lämpimyys oli yhteydessä lasten prososiaalisuuteen sekä ensimmäisellä että toisella luokalla: mitä enemmän lämpimyyttä vanhemmat osoittivat, sitä paremmat prososiaaliset taidot heidän lapsillaan oli. Lämpimyys siis tukee taitavien lasten psykososiaalista kehitystä, kun vanhemmat eivät käytä lapsen syyllistämistä. Vanhemman tukeva, induktiivinen ja lämmin asenne voi myös auttaa lapsia hallitsemaan aggressiivisuuttaan (Saltalı & Merve İmir, 2018).

Demokraattiset vanhemmat, jotka ohjaavat lasta, pyrkivät järjestämään lapsilleen tilaisuuksia oppia sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa ja säätelemään omaa käyttäytymistään (Neitola, 2011). Samaan aikaan vanhemmat, jotka kontrolloivat lastaan paljon, eivät tarjoa lapselle tällaisia mahdollisuuksia. Takahashi ja kollegoiden (2015) mukaan rajoitusten sekä rangaistusten välttäminen kannustaa lasta lisäämään itsevarmuuttaan, sillä ilman liiallista rajoittamista lapsesta voi tulla päättäväisempi omien tekemisten ja valintojen suhteen. Vanhemmuuden käytäntöjen ulottuvuuksien kuten rangaistusten voimakkuuden ja lämpimyuden ottaminen tarkemmin huomioon voi olla merkittävää, kun keskitytään lasten sosiaalisten taitojen kehi-

tykseen. Tämä tarkastelu voi auttaa varsinkin siinä tilanteessa, jos lapsilla on puutteita sosiaalisissa taidoissa (Takahashi ym., 2015). Abu Talebin (2013) tutkimuksen mukaan voidaan olettaa, että kun lapset altistuvat päivittäin epäluotettaville, emotionaalisesti etäisille äideille, he oppivat olemaan luottamatta näiden äitien tukeen. Emotionaalinen tuki siis edistää empaattista ymmärrystä, joka on avaintekijä lasten sosiaalisten taitojen kehittämisessä.

7.5. Sukupuolen vaikutus

Salaveran ja kollegoiden (2022) tutkimuksessa demokraattista ja laiminlyövästä vanhemmuustyyliä käytettiin samassa suhteessa naisten ja miesten välillä. Naiset käyttivät kuitenkin enemmän hemmottelevaa tyyliä (28,6 %) kuin miehet (18,5 %). Tilanne oli toisinpäin autoritaarisen vanhemmuustyylin kohdalla, jossa miehet omaksuivat autoritaarisen vanhemmuustyylin enemmän (27,8 %) kuin naiset (20,1 %). Tutkimuksessa otettiin huomioon ikä ja sukupuoli muuttujina sosiaalisten taitojen ja vanhemmuustyylien välisessä suhteessa, mutta niillä ei todettu olevan merkittävää vaikutusta tähän suhteeseen (Salavera ym., 2022).

Keinäsen ja kollegoiden (2011) tutkimuksessa havaittiin, että sekä isät että äidit ilmensivät vanhemmuustyyliään eniten lämpimyyttä. Äidit osoittivat lämpimyyttä lapselleen jokin verran enemmän kuin isät. Isien vanhemmuustyylien ulottuvuuksista lämpimyys oli positiivisesti yhteydessä lasten empaattisuuteen sekä lisäksi negatiivisesti yhteydessä lasten impulsiivisuuteen ja häiritsevyyteen. Lisäksi lasten yhteistyötaidot ja isien rajojen asettaminen olivat positiivisesti yhteydessä toisiinsa. Tutkimuksen mukaan tyttöjen sosiaalinen kompetenssi oli keskimääräisesti parempi kuin pojilla. Tytöt osoittivat enemmän empatiaa ja heillä oli paremmat yhteistyökyvyt kuin pojilla. Tyttöjen prososiaaliset taidot olivat myös parempia ensimmäisellä ja toisella luokalla kuin pojilla (Keinänen ym., 2011).

Kuppensin & Ceulemansin (2019) tutkimuksen mukaan lapset, joiden molemmat vanhemmat omaksuivat autoritaarisen vanhemmuustyylin, osoittivat huonoimpia käyttäytymistuloksia. Näiden lasten havaittiin osoittavan huomattavasti enemmän ongelmakäyttäytymistä ja vähemmän prososiaalista käyttäytymistä verrattuna muihin vanhemmuuteen omaksuneiden vanhempien lapsiin. Jos molemmat vanhemmat omaksuivat demokraattisen vanhemmuustyylin, heidän lapsillaan oli vähiten käyttäytymisongelmia. Jos molemmat vanhemmista omaksuvat saman vanhemmuustyylin, tyylin vaikutus vahvistuu, koska kaksi autoritaarista ja kaksi positiivista autoritaarista vanhempaa liittyivät vähiten ja suotuisimpiin lasten käyttäytymistuloksiin (Kuppens & Ceulemans, 2019). Marconen ja kollegoiden (2018) tutkimuksessa korostet-

tiin, että äidin ja isän vanhemmuustyyli vaikuttaa eri tavoin. Esimerkiksi isät ovat enemmän demokraattisia kuin hemmottelevia tai autoritaarisia, mutta heidän demokraattinen vanhemmuus ilmenee eri tavalla kuin äideillä. Äidit myös määrittelivät itsensä demokraattisemmiksi kuin isät (Marccone ym., 2018).

8. Johtopäätökset ja pohdinta

8.1. Johtopäätökset

Tutkielman tavoitteena oli vastata kahteen kysymykseen: Miten vanhemmuustyylit vaikuttavat lapsen sosiaalisiin taitoihin ja onko jokin tietty tyyli merkittävämpi sosiaalisten taitojen kehityksen kannalta kuin muut vanhemmuustyylit. Kokoan alas tutkimusten perusteella löydettyjä tuloksia ja johtopäätöksiä niistä.

Tulosten mukaan demokraattinen vanhemmuustyyli oli yksi suosituimmista vanhempien keskuudessa. Tutkimuksissa selvisi myös, että demokraattisella vanhemmuustyyllillä oli positiivisia vaikutuksia lapsen sosiaalisten taitojen kehitykseen ja se nousi merkittävimäksi tyyliksi sosiaalisten taitojen kehityksen kannalta. Uskon, että demokraattinen vanhemmuustyyli palvelee lapsia hyvin, sillä lapselle asetetaan rajat ja sääntöjä, mutta lapselle välittyy vanhemman lämpimyys sekä ymmärrys. Jotta lapsi oppii hyvät sosiaaliset taidot, tarvitsee hän rajoja sekä rakkautta (Juusola, 2017). Vanhempien lämpimyden on todettu jo itsessään parantavan lapsen sosiaalisten taitojen kehitystä (Keinänen ym., 2011). Lämmin vuorovaikutus ja vanhemman hyväksyntä sekä sosiaalinen tuki toimivat lapsen kehityksen suojaavina elementteinä (Pihlaja, 2018). Juusolan (2017) mukaan perheen vuorovaikutuksella ja turvallisuuden tunteella voi vaikuttaa merkittävästi lapsen sosiaalisiin taitoihin. Jos lapsi kokee ymmärrystä, kärsivällisyyttä, rakkautta ja hyväksyntää sekä häntä autetaan ja ohjataan, hän oppii rauhoittumaan ja etsimään ratkaisua vaikeiden asioiden keskellä. Tutkimukset ovat osoittaneet, että lapset noudattavat paremmin vanhempien ohjeita, jos vanhemmat ovat lujia, mutta lämpimiä (Berk, 2013). Lapset oppivat, että kun he tekevät yhteistyötä vanhempien kanssa, vanhemmat ovat jatkossakin lämpimiä ja lempeitä. Tämä vanhemman käytös voidaan liittää demokraattiseen vanhemmuustyyliin, jossa vanhemmat asettavat rajoja, mutta osoittavat lämpimyyttä.

Autoritaarisen vanhemmuustyylin vaikutukset lapsen sosiaalisiin taitoihin olivat hieman ristiin keskenään. Keinäsen ja kollegoiden (2011) mukaan isien käyttämä autoritaarinen vanhemmuustyyli vaikutti kognitiivisilta taidoiltaan heikompien lasten prososiaalisiin taitoi-

hin negatiivisesti. Kol (2016) ja Rizka & Bacotang (2019) eivät vastaavasti löytäneet yhteyttä autoritaarisen vanhemmuustyylin ja sosiaalisten taitojen kehityksen välille. Voisi olettaa, että autoritaarinen vanhemmuustyyli ei vaikuttaisi erityisen positiivisesti lapsen sosiaalisten taitojen kehitykseen, sillä jos vanhempi tekee päätökset lapsen puolesta, eikä perustele sääntöjään ja rangaistuksia lapselle, lapsi ei voi oppia niitä jatkossakaan. Vanhempien lapset, joita vanhemmat kurittavat ankarasti ja kärsimättömästi, yleensä vastustavat ja kapinoivat vanhempia vastaan (Berk, 2013). Tutkimusten mukaan liian kovan kurin on osoitettu olevan yhteydessä esimerkiksi lapsen aggressiivisuuteen ja masennukseen, mikä taas voi haitata lapsen sosiaalisten taitojen kehittymistä (Juusola, 2017). Lisäksi koska lämpimyys tukee sosiaalisten taitojen kehitystä, voisi kuvitella, että sen puuttuminen ei vaikuta positiivisesti niiden kehitykseen. Jos lapsen ja aikuisen välillä ei ole yhteisymmärrystä eikä kunnioitusta, lapsi ei ole vastaanottavainen aikuiselle (Juusola, 2017).

Hemmottelevasta ja laiminlyövästä vanhemmuustyylistä oli vähemmän tietoa tutkimuksissa. Yleisesti tutkimukset olivat samalla linjalla siitä, ettei laiminlyövällä vanhemmuudella ole positiivista yhteyttä lasten sosiaalisten taitojen kehitykseen vaan päinvastoin se voi vaikuttaa negatiivisesti taitojen kehitykseen. Kol (2016) ei kuitenkaan löytänyt merkittävä yhteyttä laiminlyövä vanhemmuustyylin ja lapsen sosiaalisten taitojen välille. Hemmottelevan vanhemmuudentyylin ei todettu vaikuttavan sosiaalisten taitojen kehitykseen ja tutkimuksissa ei suurimmilta osin tuotu ilmi sen vaikutuksia. Naisten kuitenkin todettiin käyttävän miehiä enemmän hemmottelevaa vanhemmuustyyliä (Salavera ym., 2022). Juusolan (2017) mukaan liian sallivan vanhemmuustyylin on todettu häiritsevän sosiaalisten taitojen kehittymistä. Jos perheen arki ei ole aikuisen hallinnassa ja arjesta puuttuvat johdonmukaiset säännöt ja rajat, lapsen on vaikeampi hahmottaa sosiaalisia lainalaisuuksia. Sääntöjen ja rajojen puute voi myös lisätä lapsen turhautumisaggressioita, kun arki on sekavaa ja ei ole selkeää ohjetta siitä, miten tulisi toimia (Juusola, 2017).

Yleisesti tulokseksi saatiin, että vanhemmuustyyleillä on vaikutusta lapsen sosiaalisiin taitoihin ja mahdollisesti myös niiden kehitykseen. Lapsen kehityksen suojaavana tekijänä voidaan pitää turvallisia perheolosuhteita, ja myös emotionaalinen tukea (Pihlaja, 2018). Demokraattisessa vanhemmuustyyllissä vanhemmat tukevat lasta emotionaalisesta ja osoittavat sille lämpöä. Huomattiin myös, että esimerkiksi demokraattisen vanhemmuustyylin todettiin olevan enemmän yhteydessä positiivisesti kuin muiden vanhemmuustyylien (Mensah & Kuranchie, 2013). Sukupuolta tutkiessa ilmeni, että naiset omaksuvat todennäköisemmin hemmottelevan

vanhemmuustyylin kuin miehet. Miehet taas omaksuvat autoritaarisen tyylin todennäköisemmin kuin naiset.

8.2.Pohdinta ja rajoitukset

Vanhemmuustyyliä tutkiessa ongelmaksi voi koitua vanhemmuustyyliin jaottelu. Voi olla, että vanhemmilla ei ole johdonmukaista tyyliä kasvattaa lasta vaan käytös vaihtelee tilanteiden mukaan. Vanhemmat eivät siis välttämättä asetu selvästi minkään vanhemmuustyylin alle tai voivat omaksua eri tyyliä yhdessä. Smetanan (2017) mukaan vanhemmuustyyliä ovat sitoutuneet hyvin paljon kulttuuriin ja elinympäristöön, minkä takia nykypäivänä tutkimuksissa on keskitytty vanhemmuuden ulottuvuuksiin. Koen, että vanhemmuuden ulottuvuuksiin keskittyminen saattaisi antaa konkreettisimpia vastauksia tekijöistä, joilla on oikeasti vaikutusta lapsen sosiaalisten taitojen kehityksen kannalta. Esimerkiksi juuri vanhempien lämpimyyttä ja emotionaalista tukea voisi tutkia paremmin. Moni tutkimuksista oli suoritettu kyselyiden avulla. Tulevaisuuden tutkimuksissa voisi olla järkevämpää tarkastella vanhempia oikeissa arkitilanteissa, sillä kyselyä täyttäessä vanhempi voi kokea oman käytöksensä erilaisena, mitä se oikeasti on. Kyselyissä voi myös vastata itse mieluisia vastauksia. Harva esimerkiksi myöntäisi kurittavansa ja rajoittavansa lastaan paljon.

Ongelmana ja rajoituksena voi olla kulttuurin merkitys, mikä jo käsitteen määrittelyssä tuli ilmi. Suomessa voi olla erilaiset vanhemmuustyyliä kulttuurillisesti kuin muualla maailmassa. Lämmön ilmaisussa on eroja eri kulttuureista, ja erittäin subjektiivisen rakenteen, kuten "lämmön" mittaaminen on vaikeaa (Sahithya ym., 2019). Myös sosiaaliset taidot voidaan kokea erilaisina, johtuen kulttuurieroista (Keltikangas-Järvinen, 2010). Joissakin maissa sosiaalisuus on vahvempaa kuin toisissa. Tässä tutkielmassa lähteet painottuivat kansainvälisiin lähteisiin ja suomalaisia tutkimuksia aiheesta olisi hyvä tehdä enemmän. Keinänen ja kollegoiden (2011) tutkimus liittyi sosiaaliseen kompetenssiin, joka on sosiaalisten taitojen osa. On hankala olettaa, onko sosiaalisten taitojen välillä samanlaista yhteyttä, kuin sillä on sosiaaliseen kompetenssiin. Aiheeni on kuitenkin tiedostetusti rajattu juuri sosiaalisiin taitoihin sillä esimerkiksi sosiaalisen kompetenssin tutkiminen olisi liian laaja aihe. Koska aiheesta tai ainakaan tämän tutkimuksen rajauksellani ei ole kovin montaa aikaisempaa tutkimusta Suomessa, on järkevää olla hieman kriittinen tulosten suhteen. Yksi tutkimustulos aiheesta ei kuitenkaan tarkoita, että sen tulos olisi absoluuttinen totuus (Metsämuuronen, 2011). Tutkielman tulokset

tukivat aikaisempien tutkimuksen tuloksia, joissa nimenomaan demokraattinen vanhemmuustyyli nousi käytetyimmäksi ja merkittävimäksi kehityksen kannalta.

Tutkimuksen ongelmaksi voi koitua myös aihepiirin rajaus ja aiheen moniulotteisuus, sillä hyvä tutkimuskysymys on selkeästi muotoiltu (Metsämuuronen, 2011). Onkin hyvä miettiä, pitäisikö aihetta rajata esimerkiksi iän kautta, sillä sosiaaliset taidot kehittyvät nopeasti nimenomaan kolmen ja kuuden ikävuoden välillä (Nurmi ym., 2014). Keskilapsuuden aikana lapsi siirtyy myös kotipiiristä laajempiin sosiaalisiin elinympäristöihin (Nurmi ym., 2014). Olenkin pohtinut pitäisikö keskittyä tarkastelemaan lapsia, jotka ovat esimerkiksi juuri 3–6-vuotiaita, eivätkä ole vielä koulumaailmassa.

Yhtenä ongelmana voi olla tutkimuksen uskottavuus ja luotettavuus. Tutkimukseen vaikuttavat ja sitä muovaavat tutkijan oma persoona sekä tehdyt metodologiset ja teoreettiset valinnat (Aaltonen & Högbacka, 2015). Kun kuvailevaan kirjallisuuskatsaukseen valitsee näkökulman ja lähteet itse, voi kirjallisuuskatsaus olla hyvinkin kirjoittajan näkökulmasta kirjoitettua, eikä näin aina täysin objektiivista. Ongelma tässä tutkielmassa voi olla artikkeleiden valinnassa, sillä vanhemmuustyyleistä on kansainvälisesti tehty paljon tutkimuksia. Kun valitsee itse artikkelit, voi hyviä artikkeleita aiheen kannalta jäädä pois, sillä rajaus ja valinnat tehdään loppupeleissä itse. Pääosa tutkimuksista onkin jossain määrin subjektiivisia, sillä jokainen tutkimuksen ratkaisu perustuu tutkijan omiin valintoihin (Puusa ym., 2020).

Ajattelin, että aihetta pystyisi mahdollisesti soveltamaan myös gradun aiheeksi. Aihe on hyvin moniulotteinen, joten aihetta saisi sovellettua tarpeen mukaan maisterivaiheessa tai ottamaan aiheeseen hiukan eri näkökulman. Gradussa aihetta tutkiessa voisin toteuttaa esimerkiksi kyselytutkimuksen, jolla pystyisi kartoittamaan vanhempien kokemuksia heidän vanhemmuustyylistään ja lapsensa sosiaalisista taidoista. Myös vanhemmuuden ulottuvuuksien tutkiminen voisi olla nykypäivää ja antaa laajempia vastauksia vanhemmuustyylien vaikutuksesta sosiaalisten taitojen kehitykseen.

9. Lähteet

Aaltonen, S., & Högbacka, R. (2015). *Umpikujasta oivallukseen: Refleksiivisyys empiirisessä tutkimuksessa*. Tampere University Press.

*Abu Taleb, T. F. (2013). Parenting styles and children's social skills as perceived by Jordanian mothers of preschool children.

<http://dx.doi.org/10.1080/03004430.2012.744988>, 183(11), 1646–1660. <https://doi.org/10.1080/03004430.2012.744988>

Arnold, D. (2016). *Preschool children: social skills, educational development and health disparities*. Novinka.

Baumrind, D. (1991). The Influence of Parenting Style on Adolescent Competence and Substance Use. *The Journal of Early Adolescence*, 11(1), 56–95

Berk, L. E. (2013). Self and Social Understanding. *Child Development*, 446–483. https://books.google.com/books/about/Child_Development.html?hl=fi&id=Ev1HDgAAQBAJ

Darling, N., & Steinberg, L. (1993). Parenting Style as Context: An Integrative Model. *Psychological Bulletin*, 113(3), 487–496.

Grusec, J., & Hastings, P. (2015). *Handbook of socialization: Theory and research*, 2nd ed. <https://psycnet.apa.org/record/2015-05080-000>

Hoeve, M., Blokland, A., Dubas, J. S., Loeber, R., Gerris, J. R. M., & Van Der Laan, P. H. (2008). Trajectories of Delinquency and Parenting Styles. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 36(2), 223. <https://doi.org/10.1007/S10802-007-9172-X>

Juusola, Mervi. (2017). *Vahvaksi rakastetut lapset* (Uudistettu painos). Kustannusosakeyhtiö Otava.

*Keinänen, R., Aunola, K., Lerkkanen, M.-K., Poikkeus, A.-M., Nurmi, J.-E., & Kiuru, N. (2011). Vanhemmuustyylien merkitys taidoiltaan erilaisten lasten sosiaalisessa kompetenssissa. *NMI-bulletin : Niilo Mäki instituutin tiedotteita ja raportteja*, 21(3).

Keltikangas-Järvinen, L. (2010). *Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot*. WSOY.

*Kol, S. (2016). The Effects of the Parenting Styles on Social Skills of Children Aged 5-6. *Malaysian Online Journal of Educational Sciences*.

Korhonen, L. (2021). *Kasvu ja kehitys eri-ikäkausina - Terveyskirjasto*.
<https://www.terveyskirjasto.fi/pla00018#s3>

Korpela, E. (24.1.2023). Monet vanhemmat hukassa teiniensä kasvatuksen kanssa – Jouni ja Eeli Kaikkonen vääntävät säännöistä lähes päivittäin. Yle Uutiset | yle.fi. <https://yle.fi/a/74-20014024>

*Kuppens, S., & Ceulemans, E. (2019). Parenting Styles: A Closer Look at a Well-Known Concept. *Journal of Child and Family Studies*, 28(1), 168–181.
<https://doi.org/10.1007/S10826-018-1242-X/FIGURES/4>

Laakso, M.-L., & Aro, T. (2020). *Taaperosta taitavaksi toimijaksi : itesäätelytaitojen kehitys ja tukeminen* (3. painos). Niilo Mäki Instituutti.

Ladd, G. W. & Pettit, G. S. 2002. Parenting and the development of children's peer relationships. Teoksessa M. H. Bornstein (toim.) *Handbook of Parenting*. Vol. 5. Practical Issues in Parenting. 2. painos. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum, 269–309.

Lehtinen, Erno., Vauras, Marja., & Lerkkanen, M.-Kristiina. (2016). *Kasvatuspsykologia*. Jyväskylä.

*Marcone, R., Borrone, A., & Caputo, A. (2018). Peer Interaction and social competence in childhood and early adolescence: the affects of parental behaviour. *https://doi.org/10.1080/13229400.2018.1526702*, 27(2), 178–195.
<https://doi.org/10.1080/13229400.2018.1526702>

*Mensah, M. K., & Kuranchie, A. (2013). Influence of Parenting Styles on the Social Development of Children. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*.
<https://doi.org/10.5901/AJIS.2013.V2N3P123>

Metsämuuronen, J., Luoma, P., Karjalainen, T. P., Reinikainen, K., Virtanen, J., Rantala, T., Benkö, S. S. (2011). *Laadullisen tutkimuksen käsikirja* (1. uudistettu laitos, e-kirja 1. p.). Methelp.

Metsämuuronen, J. (2011). Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä: Tutkijalaitos (4. korjattu laitos.). International Methelp.

Metsäpelto, R.-L. (2004). Vanhempien kasvatustyyli ja psykososiaalinen toimintakyky. *Psykologia : tiedepoliittinen aikakauslehti*, 39(3).

*Neitola, M. (2011). *Lapsen sosiaalisen kompetenssin tukeminen : vanhempien epäsuorat ja suorat vaikutustavat*. Turun yliopisto.

Nurmi, J.-Erik., Ahonen, Timo., Lyytinen, Heikki., Lyytinen, Paula., Pulkkinen, Lea., & Ruoppila, Isto. (2014). *Ihmisen psykologinen kehitys*. PS-kustannus.

Okumura, T., & Usui, E. (2010). Do Parents' Social Skills Influence Their Children's Sociability? *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/SSRN.1712631>

Pihlaja, P. (2018). *Varhaiserityiskasvatus*. PS-kustannus.

Pulkkinen, L. (2002). *Mukavaa yhdessä: Sosiaalinen alkupääoma ja lapsen sosiaalinen kehitys*. PS-Kustannus.

Puusa, A., Juuti, P. & Aaltio, I. (2020). *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Gaudeamus.

*Rizka, S. M., & Bacotang, J. Bin. (2019). THE RELATIONSHIP BETWEEN PARENTING STYLES AND CHILDREN'S SOCIAL SKILLS. *International Conference on Early Childhood Education*, 0(0), 258–262. <https://jurnal.usk.ac.id/ICECED/article/view/13704>

Rubin, Z., & Sloman, J. (1984). How Parents Influence Their Children's Friendships. *Beyond The Dyad*, 223–250. https://doi.org/10.1007/978-1-4757-9415-1_10

*Sahithya, B. R., Manohari, S. M., & Vijaya, R. (2019). Parenting styles and its impact on children—a cross cultural review with a focus on India. *Mental Health, Religion and Culture*, 22(4), 357–383. <https://doi.org/10.1080/13674676.2019.1594178>

Salavera, C., & Usán, P. (2021). Relationship between Social Skills and Happiness: Differences by Gender. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 2021, Vol. 18, Page 7929, 18(15), 7929. <https://doi.org/10.3390/IJERPH18157929>

*Salavera, C., Usán, P., & Quilez-robres, A. (2022). Exploring the Effect of Parental Styles on Social Skills: The Mediating Role of Affects. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(6). <https://doi.org/10.3390/IJERPH19063295>

Salminen, A. (2011). *Mikä kirjallisuuskatsaus?: Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin*. Vaasan yliopisto.

Salmivalli, C. (2005). *Kaverien kanssa: Vertaissuhteet ja sosiaalinen kehitys*. PS-kustannus.

*Saltalı, N. D., & Merve İmir, H. (2018). Parenting Styles as a Predictor of the Preschool Children's Social Behaviours. *Participatory Educational Research (PER)*, 5(2), 18–37. <https://doi.org/10.17275/per.18.10.5.2>

Smetana, J. G. (2017). Current research on parenting styles, dimensions, and beliefs. *Current Opinion in Psychology*, 15, 19–25. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2017.02.012>

Tahkokallio, Keijo. (2018). *Uskalla olla lapsellesi aikuinen : kuinka kasvatat lapsistasi onnellisia ja tasapainoisia*. Minerva kustannus Oy.

*Takahashi, Y., Okada, K., Hoshino, T., & Anme, T. (2015). Developmental Trajectories of Social Skills during Early Childhood and Links to Parenting Practices in a Japanese Sample. *PLoS ONE*, 10(8). <https://doi.org/10.1371/JOURNAL.PONE.0135357>

Valkonen, L. (2006). Millainen on hyvä äiti tai isä? Viides- ja kuudesluokkalaisten lasten vanhemmuuskäsitykset. *JYVÄSKYLÄ STUDIES IN EDUCATION, PSYCHOLOGY AND SOCIAL RESEARCH*200.

Virkki, Juha. (1994). *Ydinperheestä yksilöllistyviin perheisiin*. WSOY.

Zarra-Nezhad, M., Viljaranta, J., Sajaniemi, N., Aunola, K., & Lerkkanen, M. K. (2020). The impact of children's socioemotional development on parenting styles: the moderating effect of social withdrawal. <https://doi.org/10.1080/03004430.2020.1835879>, 192(7), 1032–1044. <https://doi.org/10.1080/03004430.2020.1835879>

Zhu, C. (2021). The Important Factor of Children's Social Skills: Parents' Styles. *Proceedings of the 2021 International Conference on Modern Educational Technology and Social Sciences (ICMETSS 2021)*, 573, 1–4. <https://doi.org/10.2991/ASSEHR.K.210824.001>